

Do aprila 2019. izgrađeno je 125 mini-hidrocentrala, ali je izdato 1.700 dozvola za izgradnju na 600 lokacija.

Izgradnja mini-hidroelektrana širom Srbije izazvala je dva paradoksa - prvi je da je borba protiv njih ujedinila vlast i opoziciju, makar u Vlasotincu. Drugo, hidro borci za zaštitu životne sredine pretvorili su se u gerilce koji spašavaju reke od korporativnih ekologa i njihove zelene energije.

Kako se ideja o spasu planete od zagađenja pretvorila u Srbiji u grčevitu borbu za očuvanje reka koje nakon izgradnje MHE bivaju upakovane u cevi? Naime, betonske brane se postavljaju čak i u male potoke, pa potpuno narušavaju izgled prirode i ne samo to - već takođe ugrožavaju biljni i životinjski svet. Cevi, mreže i beton menjaju pejzaže i isušuju korita reka i potoka. Dok voda obrće turbine i profite, meštani se organizuju i bune tražeći da im se vrati priroda koju su im oduzeli neki novi ekolozi. U takvom okruženju se proizvodi najprirodnija struja, ali je problem što tamo prirode više nema.

Ideja o zelenoj energiji uvezena je iz Evropke unije i to kao preporuka da se što veći udeo struje proizvede iz obnovljivih izvora. I tu nema ništa sporno, kao što nema ništa sporno ni u planu naše države da do sledeće godine 27 odsto električne energije proizvede po receptu EU. Paradoksalno, ali nisu sporni čak ni investitori koji grade u zaštićenim područjima, jer su pre toga u većini slučajeva pribavili sve dozvole i ni u jednom zakonu za sada ne piše da malim hidroelektranama nije mesto u zaštićenim sredinama.

Ministar zaštite životne sredine Goran Trivan kaže da su neophodne izmene zakona koji će zabraniti građenje MHE u tim područjima.

- Mini - hidroelektrane čine štetu biološkoj ravnoteži, naročito na malim vodotokovima koji su gotovo potoci, i smatramo da treba zabraniti njihovu gradnju u najvrednijim područjima u Srbiji. I mnoge zemlje u svetu i okruženju odustale su od njihove gradnje. Ministarstvo priprema izmenu Zakona o zaštiti prirode, kojima predlažemo zabranu izgradnje u zaštićenim dobrima. Ideja je da oni koji su u skladu s propisima tu već izgradili MHE nastave da rade, ukoliko su gradnje obavili na tehnički ispravan način, a ako nisu, da to isprave. Oni koji tek žele da grade mogli bi to i dalje da rade u nezaštićenim područjima -

objašnjava Trivan.

Dok čaršija šapuće da je svaka bitka izgubljena, jer se ministar neće zamerati moćnim ljudima iz senke koji su već izgradili MHE, deo stručne javnosti izmenu zakona komentariše kao populističku i nepotrebnu. Naime, zakon predviđa da investitor, kako bi izgradio mini - hidrocentralu, pre toga mora da izradi studiju procene uticaja na životnu sredinu. A nju potom da odobri stručna komisija Trivanovog ministarstva.

Da li je onda ministar istinski zabrinut za prirodu ili je to način da se dodvori eko-gerili? Možda je odgovor u slučaju koji se odigrao prošle godine na reci Visočici. Resorno ministarstvo je povuklo prethodno datu saglasnost s jedne takve procene pošto je utvrdilo da je investitor "zaboravio" na neke zaštićene vrste. Slučaj je preko Upravnog suda stigao na Kasacioni koji je Trivanovom ministarstvu dao za pravo.

Do aprila 2019. izgrađeno je 125 mini-hidrocentrala, ali je izdato 1.700 dozvola za izgradnju na 600 lokacija. Najugroženije je područje Kopaonika, gde u slivu reke Jošanice pa do Ibra ima njih 17. I, sudeći prema urbanističkim planovima i energetske programima, tu neće biti kraj. Nije pošteđen ni sam prostor nacionalnog parka. A na Staroj planini planirana je izgradnja oko pedesetak MHE. Upravo su meštani obližnjeg sela Rakita, boreći se protiv investitora koji uprkos rešenju o zabrani radova nije uklonio cevi, postali simbol sveopšte borbe protiv otimanja reka.

Razlozi za tako veliko interesovanje potencijalnih investitora je brz povratak uloženog novca i zarada. Jer, cena od oko 12 evrocenti za kilovat-čas, koju državni elektrodistributer plaća vlasnicima manjih hidroelektrana obezbeđuje dobar profit. Istovremeno, kilovat-čas struje koja nije zelena košta upola manje - 6,3 evrocenta. Tu razliku, kroz račune za struju, plaćaju potrošači u Srbiji.

Uz to, brz je povratak uloženog novca. Jedan od investitora, koji je želeo da ostane anonimn u razgovoru sa medijima, kaže da se investicija isplati za oko pet godina.

-Gradnja košta oko 2.500 evra po instalisanom kilovatu, a povlašćena cena struje koju nam država plaća traje 12 godina. U medijima smo predstavljeni kao najveći kriminalci, a za sve imamo dozvole nadležnih organa, od Zavoda za zaštitu prirode do Ministarstva energetike - istiće on.

Iako zelena struja ne mora da stigne samo iz reka, već je mogu proizvesti vetroparkovi, biomasa, sunce... u Srbiji preovlađuje interesovanje baš za mini-hidroelektrane. Imajući u vidu proračune stručnjaka koji tvrde da je količina struje koje one mogu proizvesti tek 3 odsto, postavlja se pitanje da li je reč o javnom ili privatnom interesu u čijem središtu je profit. Međutim, iz Ministarstva energetike mediji nisu mogli dobiti odgovor na pitanje kolika je godišnja zarada vlasnika MHE, a koliko procenata struje oni proizvedu.

Zakonske nedorečenosti, neusklađenost propisa, sumnje da su MHE tu isključivo zbog interesa moćnika bliskih vlasti od pitomih ljubitelja pitome prirode napravili su eko-ratnike koji ne veruju u zelenu energiju. Odatle, valjda, i komentar jednog od njih:
" Tesla je rekao kako, a mi bismo naopako."

Trivan: Ne postoji potpuno čist energetski izvor

Američka uprava za energiju je pre dve godine prvi put od 1984. izdala saopštenje u kojem su obavestili javnost da je struja iz obnovljivih izvora nadmašila onu koju proizvode nuklearne elektrane. Ovaj rezultat ostvaren je gradnjom novih vetroparkova i solarnih farmi, a ne gradnjom MHE. Na takav trend ukazuje i ministar zaštite životne sredine Goran Trivan.

- Hajde da prvo smanjimo ukupnu potrošnju energije, a da ne remetimo trenutni komfor i za to postoji mnogo različitih načina. To je prvi korak. Drugi korak je postavljanje solarnih panela jer nam je sunce jedini nepresušan izvor energije, a biomasa, šuma i poljoprivreda su najveći potencijal za proizvodnju zelene energije. Treba napomenuti da ne postoji potpuno čist energetski izvor, već se moraju razmotriti svi negativni uticaji na životnu sredinu, počev od proizvodnje resursa do njegovog odlaganja, i izabrati najbolji - ističe Trivan.

Izvor: politika.rs